

[Finansministeren.]

som er optaget i toldloven, vil tolden mellem EFTA-landene først være helt afviklet den 1. januar 1970. Konventionen indeholder imidlertid tillige en bestemmelse, der pålægger EFTAs råd at undersøge mulighederne for en hurtigere afvikling af tolden. Den nu trufne beslutning om at fremrykke det næste trin i aftrappings-skalaen et halvt år må ses som et foreløbigt resultat af disse undersøgelser, idet det på ministerrådsmødet samtidig blev besluttet at undersøge mulighederne for en yderligere fremskyndelse af toldafviklingen.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til en velvillig behandling i det høje ting.

Statsministeren (*Kampmann*): Herved har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om naturfredning*.

Selv om det kun er to år siden, naturfredningsloven sidst blev ændret på en række punkter, er udviklingen siden da gået så stærkt, at der atter er behov for ændringer.

Ved den i marts 1959 gennemførte lov blev der skabt hjemmel til at lade udarbejde fredningsplaner for større områder. Til at udarbejde disse planer kan statsministeren nedsætte særlige udvalg. Indtil nu er der nedsat syv sådanne udvalg for de mest truede områder, og de første etaper af fredningsplanerne er allerede godkendt af overfredningsnævnet og bekendtgjort for offentligheden.

Ved dette arbejde gøres et forsøg på at få udviklingen under en vis kontrol på de mest udsatte steder. Yderligere fredningsplanudvalg tænkes nedsat i den nærmeste fremtid, således at landet vil blive helt dækket af sådanne udvalg.

Imidlertid går udviklingen sin gang uden for de områder, der er underlagt et fredningsplanudvalg, og i nogen grad også inden for disse. Og denne udvikling ændrer med stigende fart fuldstændig landskabsbilledet, navnlig omkring hovedstaden og i nærheden af de større provinsbyer, hvor der foregår en bebyggelse med helårsboliger uden for de arealer, der er inddraget under den pågældende bys byudviklingsområde.

Bebyggelsen springer med andre ord såvel mellem- som yderzonerne over og udsøger sig egnede arealer på det åbne land. At dette er en uheldig udvikling, turde være ubestrideligt. For det første spoleres landskabsbilledet af en sådan bebyggelse, og dernæst skabes der trafikproblemer og forsyningsproblemer for sådanne „sovebyer“.

Også sommerhusbebyggelsen breder sig med stor hast, og den udsøger sig af naturlige grunde især de landskabeligt set smukkeste steder. Den omstændighed, at en fredningsplan er under udarbejdelse, har langtfra virket hæmmende, måske i nogle tilfælde endog forøget interessen for sommerhusbebyggelse i de pågældende områder.

At det imidlertid må være samfundsmæssige hensyn, der bestemmer, hvorledes byerne skal udvikle sig, turde være indlysende, og der kan næppe heller rejses tvivl om, at det også må være samfundsmæssige hensyn, der bestemmer, hvor sommerhusbebyggelsen skal koncentreres.

Da den eksisterende lovgivning ikke i tilstrækkelig grad giver fredningsmyndighederne mulighed for at forhindre, at udviklingen forløber planløst og udelukkende dikteres af visse grundejeres og spekulanter interesser, har regeringen udarbejdet forslag til yderligere ændringer i naturfredningsloven.

Idet jeg skal henvise til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg i almindelighed anføre, at det ikke sigter på gennemgribende ændring af naturfredningsloven, men i det væsentlige indskrænker sig til imødegåelse af den nævnte uheldige udvikling.

Den vigtigste bestemmelse, der tager sigte herpå, findes i forslag nr. 12, hvorefter der uden for byer og bymæssige bebyggelser og uden for områder, der er omfattet af en godkendt byudviklingsplan eller byplan, dispositionsplan, til større samlede bebyggelser, der ikke tjener et på stedet naturligt formål, erhverv eller helårsbeboelse, skal indhentes tilladelse fra fredningsnævnet.

Ved denne bestemmelse, der er udformet i overensstemmelse med byplanlovgivningens tilsvarende regler, skabes mulighed for at sikre en naturlig beskyttelse af det åbne land. Fredningsnævnets nægtelse af tilladelse kan naturligvis efter de sædvanlige regler indbringes for overfredningsnævnet.

Det må fremhæves, at bestemmelsen und-

[Statsministeren.]

tager de for landbrugs-, skovbrugs- og fiskerierhvervet nødvendige bygninger, ligesom den i det hele netop er beregnet på at sikre en sund og naturlig udvikling under de for et område til enhver tid gældende forudsætninger. Uagtet bestemmelsen således muligt umiddelbart kan synes at give udtryk for endnu et restriktivt bånd, må det understreges, at den efter sit formål snarere er et udtryk for og må ses som et nødvendigt led i det positive planlægnings-samarbejde, der allerede finder sted.

Det foreslås samtidig — i forslag 19 — at statsministeren i lighed med den tilsvarende bestemmelse i byplanlovgivningen beordres til at nedlægge et foreløbigt forbud på normalt 1 år mod, at en ejendom anvendes på en måde, der må antages at ville komme i strid med en under udarbejdelse værende fredningsplan. Det skal understreges, at denne bestemmelse kun er beregnet på at finde anvendelse i undtagelsestilfælde, hvor det ikke er fundet forsvarligt at rejse en egentlig fredningssag.

I naturfredningsloven fra 1937 indførte man i § 25 dels et forbud mod bebyggelse langs strandene og dels en bestemmelse om kontrol med bebyggelsen inden for en vis afstand fra de større skove. Det er ved disse bestemmelser lykkedes at friholde meget værdifulde og karakteristiske landskabsbilleder. Lignende beskyttelseszoner foreslås nu lagt omkring større indsøer og vandløb samt langs visse landeveje. Det må anses for nødvendigt at modvirke, at vore veje i større omfang forvandles til bygader. Tværtimod bør det sikres, at landevejene og naturligvis navnlig nye veje forløber i et åbent landskab og således, at udsigten fra vejene til særlig værdifulde landskabsbilleder bevares.

I denne forbindelse har man også haft opmærksomheden henledt på bestemmelsen i § 30 om forbud mod friluftsklamer, en bestemmelse, der er blevet betegnet som en af de værdifuldeste i den danske naturfredningslovgivning. Den nuværende bestemmelse foreslås ændret dels for at fjerne en tvivl om bestemmelsens rette forståelse, dels for bl. a. at imødekomme et udbredt ønske i kredse, hvis virksomheder f. eks. på grund af en vejforlægning ikke længere

kan påregne den reklame, der tidligere lå alene i virksomhedens beliggenhed ved landevejen, om at kunne anbringe skilte med henvisning til virksomhedens beliggenhed. Efter forslaget kan fredningsnævnet og vejmyndighederne tillade sådanne skilte.

I 1959 ændrede man også ved reglerne om fredningserstatningens fordeling mellem staten og amtsfonden. Den andel, staten bærer, blev således sat op til i visse tilfælde at kunne udgøre $\frac{9}{10}$. Derimod ændrede man ikke i selve princippet om, at en del af erstatningen skal bæres lokalt. Imidlertid har regeringen modtaget henvendelse om en lettelse af de bidrag, der nu bæres af amtsfonden. For at imødekomme dette ønske foreslås det, at det lokale bidrag for fremtiden ikke blot som hidtil skal bæres af amtsfonden, men skal deles mellem denne og de i amtsråds kredsen beliggende købstadkommuner efter folketal. Dette forslag er tiltrådt af Amtsrådsforeningen, medens Købstadforeningen har taget afstand fra tanken. Når man tænker på, at gennemførte naturfredninger i al almindelighed vil være til størst glæde og gavn for befolkningen, synes det rimeligt, at en del af byrden pålægges købstæderne.

Foruden de her omtalte forslag er der foreslået enkelte ændringer af teknisk eller redaktionel karakter.

Desværre viser det sig, at respekten for naturfredningsloven og de i henhold til denne gennemførte fredninger ikke er lige stor i alle kredse. Der foreligger hvert år en række overtrædelser såvel af den i § 25 omhandlede strandbyggelinje som af andre fredningsbestemmelser; ikke mindst er der sket en række meget beklagelige krænkelse af de fredede jordfaste fortidsminder. Domstolene har efter regeringens opfattelse vurderet disse overtrædelser meget mildt. Statsministeriet vil indskærpe anklagemyndigheden for fremtiden at nedlægge påstand om bøder så store, at enhver økonomisk fordel af krænkelse er udelukket. Jeg vil ved denne lejlighed udtale håbet om, at domstolene for fremtiden vil vurdere overtrædelser af disse vigtige bestemmelser som alvorlig krænkelse af fællesskabets forpligtelser.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til det høje folketings velvillige behandling.

Ministeren for Grønland (Mikael Gam): Jeg skal hermed tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om sundhedsvæsenet i Grønland.*

Loven af 27. maj 1950 om sundhedsvæsenet i Grønland blev udfærdiget i forbindelse med den betænkning, der i februar 1950 blev afgivet af den da siddende Grønlandskommission. Loven skulle erstatte og supplere bestemmelser i den ældre lov af 18. april 1925 om Grønlands styrelse, der blev ophævet ved gennemførelsen af de love, hvori lovgivningsmagten fastsatte rammerne for de reformer, som Grønlandskommissionen havde foreslået.

Loven om sundhedsvæsenet i Grønland, der i øvrigt i det væsentlige går ud på at fastlægge den sundhedsmæssige organisation i landet, blandt andet vedrørende ansættelse af en landslæge, ansættelse af distriktslæger, nedsættelse af sundhedskommissioner og oversundhedskommission, indeholder i § 5 en ganske kortfattet bestemmelse, hvorefter forskrifter, der sigter til forebyggelse og bekæmpelse af sygdomme, udfærdiges af statsministeren. Det var tanken med denne bestemmelse, at den skulle afgive hjemmel til udfærdigelse af bekendtgørelser, indeholdende nærmere regler om bekæmpelse af tuberkulose, kønsygdomme og andre smitsomme sygdomme, navnlig dem, der kan få epidemisk karakter. Ganske vist fandtes der i Grønland ældre bestemmelser vedrørende disse forhold, men dels var de ikke tidssvarende, dels fandt man det ønskeligt, at de herhenhørende bestemmelser, der ofte kan gribe ret stærkt ind i borgernes frihed, fik udgangspunkt i en egentlig lovbestemmelse, hvilket ikke tidligere havde været tilfældet.

Der har i årenes løb været udarbejdet udkast til forskellige bekendtgørelser, blandt andet om bekæmpelse af kønssygdomme, men netop under udarbejdelsen af denne bekendtgørelse måtte man erkende, at forudsætningerne for at udfærdige en sådan bekendtgørelse på det lovgrundlag, som forelå i lovens § 5, ikke fuldt ud var til stede.

Efter at grundloven ved grundlovsrevisionen af 1953 fuldt ud er kommet til at gælde i Grønland, gør bl. a. grundlovens bestemmelser om borgernes frihedsrettigheder det yderligere betænkeligt at udfærdige bestemmelser f. eks. om tvungen lægeundersøgelse og om afspærring af en kommune, uden at der kunne påvises en udtrykkelig lovhjemmel for sådanne foranstaltninger.

Endvidere har gennemførelsen af kriminallov for Grønland af 5. marts 1954 haft den betydning, at man ikke uden utvetydig lovhjemmel kunne håndhæve eventuelle regler ved en straftrussel, medmindre der forelå fornøden hjemme hertil, enten i kriminalloven eller i en anden i lovsform foreliggende regel. Efter de gældende bestemmelser i kriminalloven antages det, at man ikke kan straffe personer, der viser sig at være raske, hvis de overtræder f. eks. et forbud mod at forlade et smittet område, og sådanne foranstaltninger vil der kunne være tale om at iværksætte.

Også på et andet område har der vist sig behov for at ændre loven om sundhedsvæsenet i Grønland. I 1950 var al tilvirkning af levnedsmidler — ud over salg af det ubehandlede udbytte af jagt og fiskeri — i hænderne på den kgl. grønlandske handel, der som statsinstitution måtte underkaste sig alle rimelige hygiejniske bestemmelser, som sundhedsmyndighederne måtte ønske gennemført. Siden da er der imidlertid opstået en privat detailhandel, bl. a. med levnedsmidler, ligesom der har været tilløb til en privat tilvirkning af levnedsmidler under vilkår, der ikke kan betegnes som hygiejnisk tilfredsstillende, og man har fra landslægens og sundhedsstyrelsens side modtaget henstillinger om at gennemføre en i sundhedsmæssige hensyn begrundet regulering af denne private indsats på levnedsmiddelområdet.

Det kan efter min mening næppe være forsvarligt at give regler om levnedsmidlers tilvirkning og omsætning m. m. med udgangspunkt i den tidligere nævnte bestemmelse, der bemyndiger ministeren til at fastsætte regler til forebyggelse og bekæmpelse af sygdomme. Jeg må i hvert fald for mit vedkommende meget ønske at få en mere udtrykkelig bemyndigelse til at gribe ind på et område, der herved er helt præget af det private erhvervsliv, selv om dette på mangfoldige punkter er underkastet en ret nøje regulering for at sikre varernes kvalitet og sundhedsmæssige beskaffenhed.

Det er i øvrigt tanken, at de regler, der